

Jugoslovensko pomorsko šolstvo.

Preskrba otrok in izbira poklica za njih je vedno težavnejša. Zlasti k učitelju prihajajo starši po nasvet glede bodočnosti svojih otrok. Zato podajem tukaj kratek pregled pomorskega šolstva, ki pripravlja za pomorske poklice.

Trgovska mornarica.

Za izobrazbo kapitanov in oficirjev na trgovskih ladjah imamo v naši državi tri pomorske akademije: v Bakru, Dubrovniku in Kotoru.

Pogoj za sprejem je nižji tečajni izpit (mala matura) srednjih šol. Šolanje na pomorskih akademijah traja 4 leta in je vobče brezplačno kakor na vseh državnih šolah, starši pa morajo skrbeti za stanovanje, hrano, obleko in knjige, kar stane gotovo 1000 Din mesečno.

Absolventi dobijo službe pri različnih parobrodskih družtvih na Sušaku, Splitu, Dubrovniku in Kotoru ter pri rečni plovitvi v Beogradu. V tej stroki je danes nadprodukcija. Službe dobijo le oni, ki imajo zveze in znanstva v ravnateljskih omenjenih družbah.

Strojno službo na trgovskih ladjah opravljajo absolventi obrtnih šol, tehniških srednjih šol in bivši strojniki bojnih ladij.

Ratna mornarica.

Za pripravo na službo na bojnih ladjah so tri vrste šol:

1. Pomorska vojna akademija v Gružu pri Dubrovniku za bodoče pomorske oficirje.

2. Mašinska podoficirska škola ratne mornarice v Gjenoviću (Boka Kotorska) za strojno službo na bojnih ladjah.

3. Brodarska podoficirska škola ratne mornarice v Šibeniku.

Pogoj za sprejem v šole ratne mornarice so precej komplcirani in je treba vsakokratni razpis natančno preštudirati ter prošnjo za sprejem sestaviti točno po navodilih razpisa. Število gojencev, ki se vsakokrat sprejmejo, je omejeno in se ravna po potrebah mornarice. Pro-

šaci se podvržejo strogemu zdravniškemu pregledu in sprejemnemu izpitu. Program sprejemnega izpita je v vsakokratnem razpisu naveden. Šolanje v vseh šolah je brezplačno, gojenci imajo prosto stanovanje, obleko (uniformo), hrano, knjige in učila, morajo pa se pred vstopom obvezati na doočeno dobo službe pri mornarici. Vsi, ki z dovoljnim uspehom dovršijo šolo, so s tem že sprejeti v dotično službo ratne mornarice. Kdor je sprejet v eno teh šol, se lahko smatra, da je preskrbljen.

Posebna določila za posamezne šole so sledeča:

Za sprejem v pomorsko vojno akademijo se zahteva zrelostni izpit gimnazije ali reake ali zaključni izpit (civilne) pomorske akademije, najnižja starost 17, najvišja 20 let. Kdor v akademiji pade, se izključi; kdor pa jo dovrši (traja 3 leta), postane pomorski oficir (poročnik korvete = podporočnik) in napreduje po zakonu o ustrojstvu vojske in mornarice (najvišji dosegljiv čin v miru: vice-admiral = armijski general). Termin za prošnje je navadno 31. julij.

Za sprejem v mašinsko podoficirsko šolo je najnižja starost 16, najvišja 19 let. Poleg dovršene osnovne šole (4 razredi) se zahteva, da je prošilec bil najmanj dve leti v kakšni železarski obrti (kovač, klepar, ključavničar, tokar, sofer, električar, monter i. sl.) Prednost imajo oni, ki so razen tega obiskovali meščansko ali obrtno šolo. Absolventi služijo kot podoficirji, a lahko napredujejo za tehniške oficirje (najvišji dosegljivi čin: polkovnik).

Za brodarsko podoficirsko šolo se zahteva samo 4-razredna osnovna šola, starost 16—19 let. Absolventi služijo kot podoficirji na bojnih brodovih in v zavodih ratne mornarice, a morejo tudi postati stručni oficirji (najvišji dosegljivi čin: kapetan I. kl.). Opozarja se, da se šola ne sme smatrati kot oskrbovališče ali poboljševalnica za razne malopridne lenuhe, ki so se ponesečili v srednji šoli. Dobro došli so brihtni in dovzetni dečki.

ki n'šo imeli prilike obiskovati kako srednjo šolo.

Razpisi za sprejem v te šole se objavljajo v »Službenem Vojnem Listu«, ki

se dobi pri vsaki vojaški komandi. Letos je termin za prošnje v mašinsko podoficirsko šolo 15. oktober, za brodarsko pa 30. september. F. V.

Gibanje učiteljstva in prosvete v drugih državah.

Iz Francije.

LJ. GORUP:

MEDNARODNA ANKETA O MATERIALNEM POLOŽAJU UČITELJSTVA.

Pred par meseci je izšla v Parizu brošura »La situation materielle et morale de l' instituteur dans le monde«, ki jo je izdal in spisal Marce, Boubon, predsednik »Svetovnega združenja esperantskih učiteljev«. V tej knjigi se nahaja poleg poročil o materialnem in moralnem stanju učiteljstva v različnih državah tudi statistika o ekonomski vrednosti plač učiteljstva v 24 državah. Datirana je sicer s 1. majem 1. 1924, vendar se celotni položaj učiteljstva od tedaj ni toliko spremenil, da bi to statistiko ovrgel. (Relativno se je materialni položaj še najbolj izpremenil v Jugoslaviji, kar je razvidno iz same statistike). Tehnično je statistika seveda precej nepopolna in nam sama kot taka ne more dati jasnega utisa o položaju učiteljstva, vendar bo kot prva te vrste gotovo zanimala tovariše in zato jo tu neokrnjeno podajam:

Glej tabelo.

Opomba: Kazalo v zadnji rubriki, ki nam podaja približno razvrstitev držav po ekonomski vrednosti plač, smo dobili s tem, da smo delili plačo pri 30 letih s skupno ceno 6 živil. Torej nam kazalo predstavlja število kg vsakega teh 6 živil, ki jih lahko kupi učitelj v svoji državi s svojimi prejemki. Po mesecu maju 1. 1924. se je ekonomičen položaj v nekaterih (zeo redkih) državah izboljšal, na pr. v Jugoslaviji, kjer so cene padle za nekoliko od maja do novembra. Nasprotno pa se je v mnogih drugih državah (med njimi v Franciji in Belgiji) poslabšal vsled finančnih

Materijalni položaj učiteljstva v raznih državah.

(Glej »Iz Francije«.)

Država	Čista mes. plača		Doklade (draginske, lokalne itd.)	Svota obeh kolon v dolarjih	Družinske doklade		Cene živilom						Svota cen 6 živil v dolarjih	Poštnina pisama v inozemstvo	Kurs dolarjev	Razvrstitev držav po ekonom. vrednosti plač pri 30 letih	Kazalo
	pri 30 let.	pri 50 let.			za ženo	za otroka	1 kg moka	1 kg riža	1 kg sir, masla	1 kg mesa	1 kg sladkorja	1 kg krompir.					
Nemčija	142:50 m	202:5 m	25 m 38 m	40 56	8 mark	13 m 15 m 17 m	0:30 m	0:30 m	4:20 m	2 m	0:84 m	0:12 m	8:12 m = 1:93 d	0:30 m	1 d = 4:20 m	1. Švica	45
Anglija	17 fat	28	ni	98 155	ni	6 let 14 let 21 let	5:5 p	7 p	3 s 8 p	4 s	11 p	5 p	10:5 s = 2:16	2:5 p	1 s = 4 s 7:5 p	2. Anglija	54
Belgija	575 fr.	700 fr.	83:33 fr	35:2 42	41:66 fr	30 fr	1:55 fr	2:30 fr	17 fr.	17 fr.	3:50 fr	0:80 fr	42:95 fr = 2:02	0:75 fr	1 s = 18:97 fr	3. Ujed. drž.	42:5
Bolgarija	1515 lev	1920 lev	225 levov	10:8 137	50 levov	50 levov	5 l	28 lev	60 l	25 l	35 l	4 l	157 l = 1:0 l	6 lev	1 s = 140 lev	4. Holandija	38
Estonija	6800 m	11700 m	550 m 1000 m	18:4 31:7	ni	800 mark	50 m	50 m	250 m	125 m	62 m	7 m	337 m = 1:34	15 m	1 s = 400 m	5. Švedija	33
Španija	291 pes	583 p	ni	38:88 77:7	ni	ni	0:75 p	0:85 p	7 p	4:25 p	1:80 p	0:45 p	15:1 p = 2:0 s	0:40 p	1 s = 7:50 p	6. Kitajska	32:5
Finska	1700 m	2400 m	220 m 600 m	48 75	ni	238 m 100 m	5:75 m	5:50 m	30 m	13 m	11:00 m	1:50 m	67:25 m = 1:67	2 m	1 s = 39:85 m	7. Finska	28
Francija	550 fr	750 fr	60 fr 90 fr	33 44	ni	27:50 fr	1:80 fr	3:30 fr	13 fr	14 fr	4:20 fr	0:70 fr	37 fr = 2 d	0:75 fr	1 s = 18:50 fr	8. Nemčija	20
Holandija	225 fl.	290 fl.	ni	84:3 108:6	ni	2:5% od plače	0:28 fl	0:50 fl	2:50 fl	1:30 fl	0:68 fl	0:16 fl	5:92 fl = 2:02	0:20 fl	1 s = 2:97 fl	9. Španija	19
Italija	480 lir	610 lir	119:35 lir	23:9 31:7	54:45 lir	29:15 lir	2 liri	3 liri	22 liri	12 liri	6 liri	0:70 liri	45:70 liri = 1:99	1 liri	1 s = 22:95 liri	10. Mandžurija	17:4
Letonija	80 fr	250 fr	ni	15:3 48	ni	20% od plače	—	—	—	—	—	—	8 fr = 1:50	0:20 fr	1 s = 5:21 fr	11. Francija	16:5
Litavska	215 lid	306 lid	ni	21:6 30:6	ni	10 lid	1:80 l	2:75 l	5:50 l	2 l	2:30 l	0:40 l	14:55 l = 1:45	0:60 l	1 s = 10 lid	12. Luksemburg	16:4
Luksemburg	212 fr	371 fr	380 fr 640 fr	30:6 54	ni	ni	1:70 fr	2:50 fr	15 fr	11 fr	3:50 fr	0:80 fr	34:50 fr = 1:85	0:75 fr	1 s = 18:67 fr	13. Rumunija	19:1
Portugalska	590 é	600 é	ni	17:2 18:5	ni	ni	3 é	2:40 é	20 é	8 é	6 é	2 é	41:40 é = 1:28	1 é	1 s = 32:05 é	14. Čehoslov.	10:7
Rumunija	3100 l	4200 l	600 l 900 l	18:1 25	ni	ni	11 l	32 l	120 l	40 l	32 l	6 l	243 l = 1:18	6 l	1 s = 204 l	15. Jugoslavija	15:6
Rusija	32 rub	32 rub	ni	16:4	ni	ni	24 kop	45 kop	135 k	100 k	83 k	20 k	4:07 r = 2:0 l	20 kop	1 s = 1:95 r	16. Belgija	15:5
Švedija	300 kr	250 kr	60:30 kr 84:30 kr	70:7 88:8	ni	5 kron	0:42 k	0:65 k	3:20 k	2:50 k	1:05 k	0:17 k	7:99 kr = 2:12	0:30 kr	1 s = 37:65 kr	17. Litavska	14:9
Švica	533 fr	600 fr	ni	59:02 93:45	ni	ni	0:70 fr	1 fr	3 fr	4 fr	1 fr	0:24 fr	9:94 fr = 1:54	0:40 fr	1 s = 6:42 fr	18. Estonika	13:7
Čehoslovaška	584 kr	1167 kr	388 kr 649 kr	28:3 32:8	30 let 50 let	30 let 50 let	2:85 k	4:50 k	30 k	18 k	5:20 k	1:30 k	61:85 k = 1:80	2:50 k	1 s = 34:35 k	19. Japonska	13:3
Jugoslavija	855 Din	1570 Din	900 D 1100 D	20:8 31:7	150 Din	150 Din	7 Din	12 Din	40 Din	25 Din	24 Din	4 Din	112 Din = 1:33	3 Din	1 s = 84 Din	20. Portugalska	13:4
Ujed. dr. Am.	100 d	200 d	ni	100 200	ni	ni	14 cent	15 cent	1 dolar	55 cent	28 cent	13 cent	2:35 dol = 1:18	5 cent	1 s = 1 dolar	21. Italija	12:1
Kitajska	100 jen	100 jen	25 jen	51	ni	ni	—	—	—	—	—	—	3:45 j = 1:57	0:10 j	1 s = 2:2 jen	22. Letonija	10
Japonska	65 jen	85 jen	10 jen	31 40	ni	ni	22 sen	27 sen	2 jen	1:50 j	53 sen	8 sen	5:05 j = 2:30	20 sen	1 s = 2:04 jen	23. Bolgarija	9:8
Mandžurija	80 jen	80 jen	ni	34:8	ni	ni	0:25 j	0:30 j	2 jen	1:50 j	0:50 j	0:02 j	4:57 j = 2 d	0:10 j	1 s = 2:02 jen	24. Rusija	8

petja pa izkušeni Gerbič. Komaj je spoznal prve nauke glasbene harmonije, je že začel pisati drobne klavirske kompozicije in nekaj zborov, ki pa jih je — žal — uničil menda iz strahljivosti. V gimnaziji je pridno obiskoval petje pri Försterju; ko je obiskoval ljubljansko učiteljsko šolo, se je vestno udeleževal zborovskega petja pod Hubadom in dr. Čerinom v »Glasbeni Matici«. Na učiteljsko mu je bil v zadnjem letniku učitelj za harmonijo, orgle in petje dr. Čerin, za gosli pa koncertni mojster Gerstner.

Prvo učiteljsko službo je dobil E. Adamič v Toplicah pri Zagorju ob Savi, odkoder je prišel za učitelja v Kamnik in nato v Trst, kjer je služboval do izbruha svetovne vojne. V Trstu se je vpisal na tržaški konservatorij, kjer sta ga učila profesor Zampieri in ravnatelj Gialdini v harmoniji, kontrapunktu in kompoziciji.

Na vseh službenih krajih se je krepko in uspešno udeleževal v raznih pev-

skih in glasbenih društvih, ki jih je pridno zalagal vedno z novimi kompozicijami.

Vojna vihra ga je iz Trsta zagnala v Galicijo, kjer je bila v Přemislu vsa posadka zajeta in odgnana v rusko ujetništvo. Adamič je prišel v Taškent. Tam ga je glasba rešila pogina. Boljševiki so ga imenovali za učitelja glasbe na ruskem, tatarskem in kirgizkem učiteljsko, nato pa je prevzel pouk teorije in harmonije na konservatoriju, kjer je postal proti koncu ujetništva sam ravnatelj. Bil je obnem pevovodja tamošnjega državnega pevskega zbora, sointendant opere, vodja komisije za nabiranje orientalskega glasbenega narodnega blaga itd. Po nalogu tatarskega prosvetnega oddelka je napisal tatarsko suito za orkester, ki jo je prinesel domov z nekaterimi ruskimi skladbami vred, kolikor jih je pač utegnil napisati.

Po vrnitvi v domovino je napravil pred državno komisijo na ljubljanski konservatoriju glasbeni državni izpit z odličnim uspehom, sedaj pa je stalni

glasbeni učitelj na državnem moškem učiteljsko v Ljubljani, kjer uspešno poučuje glasbo in petje. Lani in letos je priredil s svojim pevskim zborom učiteljskih in učiteljskih pevskih turnej po severovzhodni Sloveniji, Bosni, Hercegovini, Dalmaciji in hrvaškem Primorju, ki so vse kar najlepše uspele.

Emil Adamič je najizrazitejši, najplodovitejši in najbolj vsestranski slovenski skladatelj novejša dobe. V »Novih Akordih« je izšlo okrog 100 njegovih skladb: moških, mešanih in ženskih zborov, samospetev in klavirskih skladb. »Glasbena Matica« je izdala njegove »Tri klavirske skladbe«, »Šest dvoglasnih zborov s klavirjem«, več mešanih in moških zborov; Jugoslovanska knjigarna je založila »Nočne pesmi« (samospetvi za bas in klavir); v Zadržni tiskarni je izšlo »10 moških in mešanih zborov na narodna besedila«, 16 jugoslovanskih narodnih pesmi (2 zvezka); Učiteljska tiskarna je založila in izdala »Mladinske pesmi s klavirjem«, »Ljubljanski Zvon«

je izdal »Pet veselih pesmi« (za moški zbor) in »Pet ženskih dvospetev s klavirjem«. Večje število zborov prinašata glasbena lista »Zbori« in »Pevec«, mnogo novih krajših in daljših moških in mešanih zborov, ki so še v rokopisu, izdala »Glasbena Matica« in »Ljubljanski Zvon«. Nbroj njegovih mičnih enoglasnih, dvoglasnih in troglasnih pesmi je natisnjenih po raznih šolskih pesmaricah. Izmed Adamičevih orkestralnih del poznamo »Tatarsko suito«, »Iz moje mladosti« (suitsa), in »Scherzo«; še neizvajane so »Otroška suitsa«, »Dramatična ouvertura« in »Tema z varijacijami«. V konceptu ima »Sejem v Zagrebu« za soli, zbor in orkester, v načrtu pa par večjih orkestralnih del in eno opero.

Za vsa dosedanja tako mnogostranska glasbena dela smo mu Slovenci iskreno hvaležni. Z njimi si je naš mojster Adamič pridobil najodličnejše mesto med slovenskimi skladatelji. Njegov sloves gre daleč preko mej naše mlade države.

Naročajte Dr. Rusovo knjigo »Prva pomoč«.